

TRGOVSKI LIST

Ljubljana

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Vredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VII.

Telefon štev. 552

LJUBLJANA, dne 1. julija 1924.

Telefon štev. 552

STEV. 72

Vodne sile Jugoslavije.

II.

(Konec.)

Jugoslovanske Alpe imajo še dosti manjših vodnih sil, ki pa so po večini še neizrabljene. Od izrabljenih imenujem le Škofja Loka, Kranj, Tržič, Jesenice, Javornik, Bohinj, Kranjska gora, Kamnik (od 1921 v obratu). Ob Savinji St. Peter v Sav. dolini, Vrbje pri Zalcu. Ob Krki Zagrad, ki preskrbuje velik del Dolenjske. Ob Ljubljani, Fužine.

Za izrabo vodne sile Save obstojajo razni načrti, ki so po večini že znani in jih hočem navesti le radi popolnosti, n. pr.: med Kranjem in Medvodami, pri Litiji, Trbovljah itd. Najpomembnejši od teh je načrt za izrabo sile Save med Rajhenburgom in Brežicami, kjer bi odvodili del Save po Krškem polju do Krške vasi, kjer naj bi bila vodna centrala z 24.000 KS. Žal, pa bi ta tok šel po večini v Zagreb za preskrbo mesta in ne bi ostal za naše potrebe. Načrt je že dozorel in obeta rentabiliteto.

Nadalje obstoja načrt za skrajšanje ovinka Save pri Krupinovem v Sremu, kjer naj bi pridobili 5000 KS za preskrbo Beograda in Zemuna.

Od izkoriščanih vodnih sil na Krasu hočem v prvi vrsti omeniti elektrarno Karlovac ob Kupi, ki proizvaja 2000 do 3000 KS. Tok je napeljan po daljnovodu 20 km do Karlovca z napetostjo 20.000 Voltov. Vsled izredno ugodnih okolnosti je bila cena za konjsko silo (stroj, montaža, transformator, daljnovod itd.) 750 zlatih kron, kar moremo smatrati izredno poceni. Tej okolnosti se ima Karlovac zahvaliti, da njegova industrija tako lepo procvita.

Pomembna je vsled izvanrednih gradbenih težkoč 1920/22 grajena centrala Zeleni vir pri postaji Skrad ob železnici na Bakar. Pri padeu 55 m se proizvaja 1100 KS, ki se uporabljajo za preskrbo okolice z elektriko in na postaji Moravice v delavnicah.

V kraškem okrožju Hrvaške, posebno v Kapeli in Velebitu, bi se dalo izkoristiti dosti vodnih sil. Posebno naj omenim reki Gačka in Lika. Po predvojnih načrtih belgijske družbe »Adriatique Électricité S. A.« s sedežem na Sušaku, naj bi se speljali omenjeni reki v jezero Švica, od tod pa po predoru skozi Velebit k morju. Tam naj bi bila pri Sv. Juraju elektrarna, ki bi lahko oddajala 100.000 KS. S to ogromno energijo bi bilo preskrbljeno celotno hrvaško primorje, kar bi bilo povod za splošen procvit te pokrajine. Dani bi bili s tem tudi tehniški predpogoji za racionalno izrabo in velepotezno kemično proizvodnjo aluminija iz tamošnjih rud.

Ob Plitvičkih jezerih, nadalje ob rekah Dobra, Mreznica, Korana in Krupa bi bilo možno še zgraditi nekaj manjših central, ki so tudi že projektirane.

Dalmacija sicer nima dosti, a za to tem močnejše vodne sile. Vsled ugodne naravne lege se dajo tam izrabiti precejšnje množine energije na primeroma kratkih odsekih (Krka, Cetina). Dalmatinske reke kažejo tipične lastnosti kraških voda, namreč hitro naraščanje in padanje. Vodno silo Krke (dalmat.) izrablja od leta 1903 družba »Sufid«, ki proizvaja v svojih centralah Jaruga in Manojlovac 32.000 KS, katere se porabijo v elektrokemijskih tvornicah Šibenika.

Dosti ugodnejšo izrabo nudijo slapi Cetine v srednji Dalmaciji, ki jih izrablja ista družba. Za enkrat je iz-

rabljenih samo 2 × 18.000 KS, a predvideno je razširjenje za 60.000 KS, torej na skupno 96.000 KS. Vse zgradbe so že zgrajene za eventualno izrabo okroglo 100.000 KS, izpopolniti je samo še strojni del, kar pa ne povzroča je tolikih izdatkov in tehniških težkoč. Tok je napeljan od Dvara, kjer centrala leži, napeljan 23 km daleč z napetostjo 55.000 Voltov od obale z Omiš, kjer so velike karbidne tovarne in še nadaljnih 20 km do Splita.

V Hercegovini in južni Dalmaciji bi se dale pridobiti precejšnje vodne sile. Koncesionirane so na Rami 25.000 KS, ob Neretvi 10.000 KS. Trebinjača bi oddajala pri napeljavi skozi gorovje do morja 75.000 KS pri 10 m³/sek in 240 m padea. Razen industrijskih obrafov bi lahko znatno služila za elektrifikacijo bosanskih železnic.

Bosna je na vodnih silah jako bogata. Te pa dobe vsled tam se nahajajočih naravnih zakladov (premog, rude, les) še mnogo večjo vrednost. S sistematično izrabo teh zakladov bi ta dežela postala lahko industrijsko središče cele države. Največje sile imajo Drina (100.000 KS), Una (60.000 KS), Bosna (60.000 KS), Pliva (12.000 KS). Izrabljene pa so le v najneznatnejši meri.

Največja elektrarna Bosne je v Jajcu, kjer je izrabljen 75 m visoki slap Plive in izrabljenih 10.000 KS.

Zanimiva je naprava sarajevske elektrarne, ki je zvezana obenem z vodovodom. Voda oddaja namreč svojo energijo na dvoje Peltonovih turbin (po 1000 KS maksimalno) predno pride v rezervar in odtod v mestno vodovodno omrežje.

V svrhu izrabe vodnih sil Bosne in Drine je bil 1921 ustanovljen konzorcij, ki je oddal gradbo tehničnih priprav Splošni gradbeni družbi v Mariboru. Gre za preskrbo Srema z električno energijo. Posebno pa Drina bi utegnila delati vsled nestalnih vodnih razmer (povodnji) precejšnje težkoče.

Pomembne so tudi velike vodne sile Donave v Klisuri. Tam bi se dalo na 120 km s trikratno zaježitvijo pridobiti padeč 30 m in s tem okrog 750.000 KS. Ta energija bi se dala izrabiti za pogon železnic in tovarn umetnega gnojila za Jugoslavijo in Rumunijo, ker bi ta kot solastnica vodne sile, morala dobiti seveda tudi primeren sedež energije. S kanalizacijo tega odseka bi bilo rešeno tudi vprašanje donavske plovitve, ki kljub regulaciji »Železnih vrat« še vedno ni popolnoma rešeno.

Srbija, Črna gora in Macedonija razpolagajo tudi s precejšnjimi vodnimi silami, vendar pa o tem nimamo natančnejših podatkov. Vodni kataster, ki se sedaj snuje, bo dal o tem potrebne podatke. Po poprečnih cenitvah imajo te dežele okrog 1½ milijona KS. Z izrabo bi pridobil posebno še skoro nepreiskani del stare Srbije s svojimi naravnimi zakladi. Na Ohridskem jezeru samem bi se dalo s primerno kombinacijo jezera Prespa (prvo 697, drugo 906 m nad morjem) pridobiti par milijonov KS. O tem so izgotovljeni celo že načrti. Seveda bi se morale pri teh načrtih upoštevati še nekatere teritorialne pravice Grčije in urediti pogodbenim putem. Dasi so ti načrti le sanje prihodnosti, naj se vendar tudi širši krogi z njimi seznanijo o pravem času.

O posameznih vodnih silah naše države poda sledeča razporedba kratek pregled:

Dežela	Konjske sile		skupno
	izrabljene	neizrabljene	
Slovenija	71.000	252.000	323.000
Hrvatska in Slavonija	7.700	253.000	260.700
Dalmacija	45.000	99.000	144.000
Bosna	11.400	222.000	233.400
Hercegovina	—	577.000	577.000
Baška in Banat	130	—	130
Srbija, Macedonija, Črna gora (centev)	2.000	1.498.000	1.500.000
Skupno	137.000	2.901.000	3.038.230

Iz povedanega je razvidno, da je izrabljenih le 4,5% skupnih vodnih sil. Kot ideal nam naj bo enotno visokonapeto, medsebojno zvezano omrežje, ki naj veže sever z jugom in naj preskrbi vso državo z močjo in svetlobo. Vsled ugodnih leg premogovnikov bi bile tudi morebitne parne rezerve nameščene po raznih delih države, tako, da bi bila dana lepa možnost izrabe razpoložljive energije.

V tem smislu je izdalo ministrstvo po odobritvah čeških, švicarskih in nemških strokovnjakov že razne umestne odredbe o gradbi novih daljnovodov.

Seveda bo začetek v naši državi težak. Kajti orati moramo ledino in trpimo vrh tega na splošni gospodarski krizi Evrope, ki silno ovira napredek. Naša dolžnost pa je radi tega, da se javnost, celotna, ne samo posamezniki, za to zanima in podpira inženjerski naraščaj, i ta, ki študira doma, posebno pa te, ki študirajo v inozemstvu in se bore s težkočami vsake vrste, zato, da bodo enkrat koristili domovini s tem, kar so se tam naučili in videli.

Upajmo, da ni več daleč čas, ko bodo tudi v Jugoslaviji zapele lopate in svedri svojo jekleno pesem, ki bo zbudila speče naravne sile vode k delu v korist gospodarskega in s tem tudi kulturnega razvoja in blagostanja naše domovine.

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev v III. četrtletju 1924.

(Opozoritev Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.)

I. Hišna najmarina.

Za odmero hišne najmarine za leto 1925 in za leto 1926 v krajih, v katerih so hišni najmarini zavezana vsa poslopja, torej tudi poslopja, ki niso oddana v najem, in za leto 1925 v ostalih krajih, so hišni posestniki dolžni vložiti napovedi o donosu hišne najemščine pri pristojnem davčnem oblastvu do konca meseca avgusta t. l. Izpembe, ki nastanejo glede višine hišne najemščine izza vložitve napovedi do konca leta 1923, se morajo davčnemu oblastvu sproti naznaniti.

Hišni posestniki, ki ne bi pravilno in točno prijavili hišne najemnine, izgube razen tega, da jih zadenejo kazenske posledice, pravico, sodno zahtevati večjo najemnino od one, ki so jo prijavili davčnemu oblastvu.

Ako ne predloži hišni posestnik napovedi o najemnini v določenem roku in ako se tudi na ponovni poziv ne odzove v treh dneh, se kaznuje v denarju do 100 Din. Ako se pa tudi v nadaljnjih 8 dneh ne odzove pozivu, odpošlje davčno oblastvo na lice mesta uradnega odposlanca, ki sestavi napoved proti povnitvi učinkovitih stroškov, odobrenih po stroškovniku.

Hišni posestniki, katerih v najem dana poslopja nimajo več nego 7 stanovanjskih prostorov, so upravičeni ustno napovedati hišno najemnino pri županstvu, ki zbira take podatke v tabelarnih zapisnikih.

II. Posebna pridobnina.

Za vložitev napovedi za leto 1924 počete zadnji rok dne 1. julija 1924. Podjetja, ki še nimajo odobrenih računskih zaključkov za preteklo poslovno dobo, in torej napovedi še ne morejo predložiti, naj si takoj izposlušajo podaljšanje roka.

III. Davek na poslovni promet.

Davkoplačevalci, ki so zavezani plačevati davek po knjigi opravljenega prometa, so dolžni odpremiti davek za II. četrtletje 1924 do 30. julija 1924 in hkratu predložiti prijavo. Zamudniki se še posebej opozore na svojo dolžnost ali s posebnim pozivom ali s javnim razglasom ter z zapretilom uradne ocene ter rednostnih glob.

Kdor vloži nepravilno prijavo, izgubi pravico pritožbe.

IV. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. avgusta 1924 dospo v plačilo vsi direktni davki za III. četrtletje 1924. Davčni uradi so upravičeni jih po 14. avgustu 1924 prisilno izterjavati in zaračunavati poleg 6% zamudnih obresti še za opomin 4% terjanega zneska. Za plačilo vojnega davka veljajo posebni roki, ki so razvidni iz plačilnih nalogov.

V. Razgrnitev predpisnih izkazov.

O davkih, ki so jih davčna oblastva odmerila v preteklem četrtletju, bodo razgrnjeni predpisni izkazi prvih 15 dni meseca julija t. l., kolikor niso davčni zavezanci na razgrnitev izven tega roka že bili opozorjeni individualno ali z javnimi razglasi.

O predpisu dohodnine se davčni zavezanci potom občine obveste s posebnimi obvestili, katera nadomeščajo predpisne izkaze, ki so se do sedaj razgrinjali pri občinah.

VI. Dospelost nekaterih perijodičnih taks.

a) Od kuponov ali dividend kakor tudi od taktijem se plačuje 1% taksa v 15. dneh po odobritvi bilance (tarifna postavka 10., pripomba 5).

b) Do dne 15. julija t. l. morajo delniške družbe (denarni zavodi) predložiti davčnemu oblastvu ali finančni upravi seznamek otvorjenih in tekočih računov v minulem polletju ter za vsak račun prilepiti takso po 20 Din na seznamek (tar. post. 37.).

c) Od dopolnilne prenosne takse v letnem znesku nad 500 Din je plačati drugi obrok od 1. do šestega 15. julija t. l. Kdor ne položi predpisane vsote v določenem roku, plača poleg redne takse 6% obresti in kot kazni še dvakratni znesek nepoložene takse (tar. post. 12., pripomba 12., odst. I., št. 1 in 3.).

č) Dne 31. julija t. l. je plačati takso za pravico, da se točijo pijače, za II. polletje 1924. Če se ta taksa ne plača pravočasno, je kazni trikratni znesek redne takse poleg plačila redne takse. Če točilec ne plača redne takse niti v 30 dneh od dne, ko bi jo bil moral plačati, se mu odvzame pravica do točenja pijač.

* * *

Zaključni izpiti na trgovski akademiji v Ljubljani.

Trgovska akademija v Ljubljani je poslala minuli teden, v soboto 21. junija, svoje prve absolvente, 22 po številu, med njimi 4 gospodične, v svet. Zaključni izpit (matura) se je vršil prejšnji ponedeljek in torek. Prestali so ga vsi kandidati in kandidatice razen enega v enem predmetu z jako dobrim uspehom. Odlika je bila priznana štirim: gg. Janku Lajovcu in Fr. Bajcu ter gospodičnami Milici Senčarjevi in Jožici Colnerjevi. Izpitni komisiji je predsedoval načelnik oddelka ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani g. dvorni svetnik dr. Rudolf Marn, prisostvoval je cel čas tudi ravnatelj zavoda g. dr. L. Böhm, eksaminirali pa so gg. prof. Franjo Sič knjigovodstvo, dr. Avgust Pirjevec slovenščino, dr. B. Svetelj ekonomsko geografijo, P. Modic trg. aritmetiko, sodni nadsvetnik R. Sterle trgovsko in menično pravo, dr. R. Eržen nemščino. Izpit so posetili tudi gg. predsednik zveze gremijev Ivan Jelačin ml., podpredsednik trgovske in obrtne zbornice Ivan Ogrin, glavni tajnik Zveze industrijalcev ing. Milan Šuklje, ravnatelj Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo Avg. Tosti, generalni direktor Kreditne banke Al. Tykač.

V soboto 21. junija so absolventi prejeli izpričevala o zaključnem izpitu, katera jim je razdelil predsednik izpitne komisije g. dvorni svetnik dr. Marn in jim pri tem spregovoril nekoliko krasnih besedi v slovo, v katerih jih je spominjal, naj bodo vedno zvesti in vestni v delu za svojega delodajalca, kajti z izpričevali, ki jih zdaj prejema, jih akademija odpušča takoj v praktično življenje in ni jim potreben več nikak nadaljen

študij. Bodril jih je k hvaležnosti do njihovih profesorjev, ki so v najtežjih okoliščinah skrbeli za njihovo izobrazbo in k hvaležnosti do zavoda tudi tedaj, ko bodo morda že kmalu v življenju zavzemali kako odlično mesto.

Po razdelitvi izpričeval je izpregovoril g. ravnatelj dr. L. Böhm. Spominjal se je izredno težkih okoliščin, pod katerimi je pred štirimi leti pričel s poukom sedanjih absolventov, ko je bilo zavod treba šele ustanovljati in je bil brez sredstev, brez tradicij ter je dolgo obstojal samo iz njegove osebe in ene mize, tedaj še gost v Tomanovi ulici, danes gost srednje tehniške šole. V sklepnih besedah je spodbujal z zavoda odhajajoče gospode k zvestobi do kralja in domovine, za katere povzdigo naj delajo, kot jih je akademija vedno k temu navajala, na ekonomskem polju.

Koncem slavnosti je sporočil, da je direktor Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo g. Avg. Tosti naklonil petim najboljšim absolventom nagrado v znesku 2500 Din, vsakemu po 500 Din, katere so prejeli odličnjaki Lajovic, Bajec, Senčarjeva, Colnerjeva ter izmed ostalih najboljša Vencajzova.

Od letošnjih absolventov jih bo okoli 6 zaposlenih takoj v podjetjih svojih staršev ali sorodnikov, okoli 12 jih mora najprej odslužiti vojaško službo, 2 ali 3 namenjajo oditi takoj ali pa po odsluženju vojaščini v inozemstvo izpopolnit svoje strokovno znanje, nekateri imajo že poskrbljeno službo v domovini, manjše število si jo pa šele poišče.

Izvoz vina na Češkoslovaško.

Na podlagi sporazuma, ki je bil sklenjen med našo kraljevino in češkoslovaško republiko, je na Češkoslovaško dovoljen iz naše kraljevine uvoz 110.000 hl vina v sodih proti plačanju carine 210 čK na 100 kg in 10.000 hl vina v steklenicah proti plačanju carine 487.50 čK za 100 kg. Po konvenciji je dovoljen uvoz vina iz grozdja, ki je jugoslovanskega izvora in provenijence, in sicer a) vina v sodih, ki ima nad 13% volum. alkohola, izvzemši koncentrirana vina; b) vseh vin v sodih iz področja župsko-negotinskega sremskega, vršackega, mostarskega, dalmatinskega, maslovačko-zagorjanskega in slovenskega brez ozira na alkoholno vsebino, in c) vina v steklenicah iz mariborskega in ljubljanskega okrožja, z Visa v Dalmaciji ter Žilavke in Blatina izmed mostarskih vrst. Zgoraj naznačeni kontingenti so razdeljeni na posamezna področja na sledeči način:

1. vino v sodih iz področja	
župsko-negotinskega	8.000 hl
vršackega	16.000 hl
sremskega	18.000 hl
mostarskega	4.000 hl
dalmatinskega	46.000 hl
maslovačko-zagorskega	6.000 hl
slovenskega	12.000 hl
2. vino v steklenicah:	
iz ljubljanskega in mariborskega okraja	7.000 hl
iz Visa (Dalmacija)	1.500 hl
Žilavka in Blatina	1.500 hl
skupaj	120.000 hl.

Uvoz naših vin v Češkoslovaško je dovoljen samo na podlagi izvornih potrdil, s katerimi se dokazuje, da je vino po izvoru izmed enega naštetih področij. Le na podlagi takih potrdil se bo dopuščal uvoz naših vin po nižji carini. Potrdila bodo izdajale pristojne trgovske in obrtniške zbornice na podlagi uverenja, ki ga bo

izdala pristojna kontrolna enološka postaja.

Za izdajanje uverenj za izvoz vina iz Slovenije je pristojna trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani, za

strokovno kontrolo pa kemična preizkuševališča za kmetijskstvo v Ljubljani oziroma v Mariboru.

Takša za zbornično potrdilo znaša 30 Din.

Sestanek trgovcev v Ptuj.

Na željo ptujskih slovenskih trgovcev je priredil odbor Slovenskega trgovskega društva v Mariboru v sredo 15. junija zvečer skupni sestanek v Narodnem domu v Ptuj, da se pogovore o organiziranju ptujkega narodnega trgovstva. Zbralo se je razen 7 delegatov mariborskega društva lepo število ptujskih narodnih trgovcev in trgovskih nameščencev. Zborovanje je vodil g. Urbančič iz Ptuja, ki je uvodoma prisrčno pozdravil vse navzoče in obrazložil potrebo, da tudi ptujski narodni trgovci in nameščenci slede Ljubljani, Mariboru in Celju ter se organizirajo v stanovskem društvu. Rešiti je le vprašanje, ali se naj ustanovi v Ptuj lastno društvo, ali pa naj tvori organizacija odsek mariborskega društva s svojim pododborom.

Predsednik Slovenskega trgovskega društva v Mariboru g. Šošarič poda nato v obširnem govoru razna pojasnila o pomenu in delovanju trgovskih društev, kojih potrebo je izborna pojasnil. Obenem je polagal na srce navzočim trgovskim sodrušnikom, da ne iščejo zaslombe pri raznih internacionalnih društvih, temveč naj se organizirajo skupno s svojimi šefi in tamkaj zastopajo svoje stanovske interese, kjer se jih bo sigurno bolj upoštevalo, kot pa, ako doprinašajo svoje zahteve potom trgovstvu sovražnih

društev. Priporočal je svojim ptujskim kolegom, da se za enkrat pridružijo kot člani mariborskemu društvu, ki jim bo šlo s svojo večletno izkušnostjo vedno radevolje na roko.

Tem mislim so se pridružili v svojih govorih ptujski trgovci gg. Urbančič, Senčar ml. in Matzun. Govorili so še g. Majer iz Maribora, ki je podarjal, da so Mariborčani že pred 13 leti hoteli ustanoviti tak odsek v Ptuj, kar se je žalibog izjalovilo, ter priporoča, da bi se ustanovilo zbog velikemu zanimanju za stvar vendarle lastno društvo, nadalje g. ravnatelj Ljubljanske kreditne banke itd., ki so se zavzemali deloma za odsek, deloma pa za lastno društvo.

Ker ni prišlo do nikakega pozitivnega rezultata, se je izvolil pripravljalni odbor, ki ima sklicati v najkrajšem času sestanek vseh ptujskih slovenskih trgovcev in nameščencev, kjer se bo sklepalo o pristopu k mariborskemu društvu ali pa ustanovitvi lastnega društva.

G. Šošarič je ob tej priliki konstatiral, da je v Ptuj mnogo premalo naročnikov za »Trgovski list«, kar je za vsakogar velika škoda, ker prinaša list samo stvarne stanovske zadeve brez vsake politične strasti in najde tam vsak trgovec to, kar v resnici potrebuje.

M. Savič:

Naša industrija in obrt.

(Nadaljevanje.)

Naša slamninarska industrija.

Pri nas proizvajajo slavnike v Beogradu, Domžalah, Mengšu in v Dolu pri Ljubljani. Izdelujejo jih: 1. iz pletenih slamatih kit, ki jih izdelujejo doma ali pa uvažajo iz Italije, Japonske ali Kitajske, in pa 2. iz pletenih zvončastih oblik, ki se uvažajo iz srednje Amerike, Japonske, Sijama, Sumatre, Jave, Madagaskarja. Pri nas jih belijo, oblikujejo in opremijo. Ti eksotični klobuki zvončaste oblike se imenujejo nofin, panama, pala, maranas itd. in se uvažajo popolnoma neobdelani, kakor so jih domačini spleli. Uvažajo tudi trakovce, nazvane pikot, tagol in boljše slamatno pletenje iz Švice.

V Beogradu proizvajajo slavnike sedaj samo tovarna slavnikov Radomirja D. Jokića. Velika tovarna slavnikov Milana Ječmenice je bila v vojni zelo poškodovana in pozneje ni bila obnovljena. Tovarna

g. Jokića more izdelati letno okoli 300-360.000 kosov. Delavcev ima okoli 65. Zelo občuti slovensko konkurenco, ker so tam delavci za 60 do 75% cenejši kot v Beogradu.

V Domžalah je: 1. Tovarna slavnikov in klobukov Franca Cerarja, ki izdelata letno 120.000 slavnikov in 20.000-25.000 klobukov. Izdelujejo otroške, moške in ženske klobuke. V svoji tovarni ima tri hidravlične stiskalnice, 20 šivalnih strojev, tri stroje za rezanje robov in obšivanje, dva stroja za izdelavo klobukov iz klobučevine in en stroj za šivanje specialne podlage; poleg tega ima parni kotel za sušenje, raztezanje in stiskanje klobukov. Ima 12 strokovnih delavcev, 4 njih pomočnike, 35 delavcev in 4 učenke. 2. Tovarna slavnikov »Jančigaj« M. Ribnikarja, ki izdelata letno okoli 30.000 slavnikov. Ima vse potrebne stroje, stiskalnice in šivalne stroje. 3. Tovarna slavnikov in ročnih torbic Franca Mazoviča, ki izdelata letno okoli 40.000 slavnikov. Ima 7 šivalnih strojev in eno stiskalnico. 4. Tovarna slavnikov Valentina Mačka, ki

LISTEK.

Gustav Freytag

Dati - Imeti.

(Nadaljevanje.)

Nato vzame svoje pokrivalo in odhiti na cesto. Tam postoji, slišne svoje pesti in zamrma preteče besede. Toda tudi Ehrental je storil isto v svoji pisarni.

Baron se je odpeljal k svoji hčerki. Utujen in potrt se je vsedel na divan in njegovo uho ni slišalo tolažilnih besed dobre hčerke. S strahom je premišljal le to, kako bi povedal to žalostno novico svoji so-progi in težke misli so mu rojile po glavi.

Medtem je gledala Leonora molče skozi okno in opazovala življenje tam doli. Težki tovorni vozovi so se prevažali sem in tja in velika množica delovnih ljudi je hitela po opravkih, eden sem, drugi tja. Leonora je gledala te ljudi in se vpraševala, ali je kdo izmed njih tako nesrečen, kakor ona, toda v tem trenutku je tudi eden izmed množice opazil krasno deklico, kako pazno

motri spodaj hodeče ljudi. Mislil si je v srcu: Blagor bogati in srečni deklici, ki ji ni znana skrb in bolešt za življenje!

Na cesti se je stemnilo. Cestna svetilka je medlo razsvetljevala prostor, kjer sta bila oče in hči in čim temneje je bilo v sobi, tem bolj se je večala njuna skrb in žalost. Pred hišnimi vrati pa sta v živahnem pogovoru stala dva moža. Eden izmed njiju je stopil v hišo ter pozvonil na baronovih vratih. Sluga je vstopil ter naznanil obisk gospoda Pinkelesa. Baron je zahteval luč in naglo odhitel v sosednjo sobo.

Pinkeles se je leno priklonil pred baronom, ki se je naslonil na mizo in mirno čakal novic. »Kaj mi imate sporočiti tako pozno?«

»Gospod baron, znano vam je, da jutri zapade menica, glaseča se na desetfisoč dolarjev.«

»Ali ne morete toliko časa potrpeti, da menico podaljšam in vam vračunam deset odstotkov obresti?« ga vpraša baron neprijazno. »Mislil sem jutri celo zadevo urediti.«

»Ne morem čakati! Prišel sem, da vam povem, kako nujno rabim denar; prosim, izročite mi jutri onih desetfisoč!«

Baron je omahnil; zadan mu je bil že drugi, težki udarec. Slutil je, da ga bo zadela nesreča in uvidel, da se ji ne more več profiviti. Bled in s hripavim glasom reče: »Kako morete stavihi tako zahtevo, saj sva se vendar popolnoma drugače dogovorila. Kolikokrat ste mi zagovarjali, da je ta menica le gol dokaz formalitete.«

»Do danes je bila res formaliteta,« reče Pinkeles, »toda sedaj sem primoran vas prisiliti, da mi izplačate, kajli jutri moram to vsoto vrniti mojemu upniku.«

»Pogovorite se z vašim upnikom, pripravljen sem zvišati obresti ali karkoli zahtevate. Nahajam se v takem položaju, da mi je popolnoma nemogoče izplačati vsoto.«

»Prav žal mi je, gospod baron, toda postopati bom moral napram vam sodnijskim potom.«

Baron je utihnil in se obrnil proč. »Kdaj smem priti jutri po moj denar?« vpraša Pinkeles.

»Ob tem času,« odgovori baron z glasom, ki je bil enak glasu osivelega starčka. Pinkeles pa se nalahno prikloni in odide. Baron odide v drugo sobo in se sesede na divan. S široko odprtimi očmi je premišlje-

val, kaj se bo sedaj zgodilo. Leonora pa je pokleknila k očetu, objela ga okrog vratu in ga tolažila, kolikor je zamoglo njeno dobro srce. Toda umiriti ni mogla nesrečnega očeta, ki se je sedaj zavedal popolnoma, da je uničen za vedno.

Pozno v noč sta sedela na istem mestu. Končno se je posrečilo hčerki pregovoriti očeta, da je izpil kozarec vina in se počasi odpravil na pot proti domu. Med vožnjo na poti proti domu šele se je popolnoma umiril. Vso noč in še ves dan je imel čas, da uredi svojo zadevo. Pred leži si je izposodil od Pinkelesa sedem fisoč in nekaj sto dolarjev popolnoma po nepotrebnem. Podlež ga je k temu takorekoč prisilil, češ da mu plača le prav male obresti, toda sčasoma mu jih je povišal, da se je vsota vedno višala. Baron pa ni bil mož, da bi se dal kar tako tepati k flom, ne, imel je zaupanje, da drugi dan uredi vso zadevo. Skušal je celo s svojo hčerko obrniti pogovor na bolj vsakdanje reči in jo tolažil: »Nekoliko sem razburjen, dete moje, toda to kmalu preide. Da le prične tovarna s svojim delom, se bo vse zopet umirilo.«

(Dalje sledi.)

ima dve hidravlični stiskalnici. Zaposluje 8 delavcev, 4 pomočnike in 2 vajenca. 5. Tvarnica klobukov Lichtensteiner in sinovi, ki je največja in zaposluje 145 delavcev ter izdeluje slamnike in klobuke. Letna produkcija znaša okoli 600.000 komadov. Ima tudi belilnico in barvarnico. 6. Tvarnica slamnikov Oberwalder in tov., ki imajo tvornice na Dunaju (centrala), v Pragi in Lvovu. Sedaj izdeluje 50.000 slamnikov letno, more pa zvišati produkcijo na 500.000 komadov, da doseže predvojno količino. Poleg šivalnih strojev in stiskalnic ima belilnico in barvarnico za beljenje in barvanje tkanin in klobukov. Sedaj zaposluje 150 delavcev proti 300 leta 1913. 7. Tovarna slamnikov bratov Oberwalder, ki imajo podružnice na Dunaju, izdeluje sedaj letno okoli 20.000 komadov. Zaposluje 30 delavcev in delavk. 8. Tovarna slamnikov bratov Kurtzaler, ki izdela letno okoli 800.000 komadov; ima podružnice v Linzu in Welsu. Ima tudi belilnico in barvarnico. 9. Tovarna slamnikov Melizer, Klein, Lechner in Komp., ki izdela sedaj letno okoli 20.000 komadov, ima hidravlične stiskalnice, belilnico in barvarnico, livarno za oblike in električno razsvetljavo. Zaposluje samo 16 delavcev. Firme pod 1. do 4. so slovenske, ostale so v rokah Nemcev-Tirolov. (Dalej sledi.)

Trgovina.

Pri trgovskih poslih s Švicarji bodite oprezní! Čestokrat se dogaja, da sklepajo naši trgovci posle z neznanimi švicarskimi osebami, ki se izdajajo za trgovce. Vse delovanje teh laži-trgovcev gre navadno samo za tem, kako bi naše ljudi ogoljufali. V dobri veri se naši trgovci pogajajo s takimi elementi, dajejo predplačila itd. in ko se zavejo, s čim so sklepani posle, je navadno prepozno. Obračajo se na švicarski konzulat, da jim pomaga, toda tudi tam ni leka. Neznanca je težko eruirati in ako se ga tudi najde, se navadno čuje, da je znani goljuf, brez premoženja itd. Da se prepričajo taki primeri, prosí švicarski konzulat v Zagrebu, da se vsakdo, kateri hoče stopiti v poslovne stike z neznanimi Švicarji, najprej obrne na konzulat za informacije. — Tudi se morajo obrniti stranke same neposredno na informacijske urade v Švici, od katerih priporoča konzulat: »Schweizerischer Verband Kreditreform, Kreisbureau Bern, Theaterplatz 2«, ali pa »Auskunftei Schinimelpfeng W., Zürich, Bahnhofstrasse 70/72«. Neznani stroški za predhodno informacijo se večkrat prav dobro izplačajo. Švicarski konzulat v Zagrebu bo strankam za informacije rade volje vedno na razpolago, vendar pa odklanja že vnaprej vsako odgovornost in podporo za primer, da je oškodovanec sam, zbog svoje neopreznosti zakrivil, da je padel sumljivim elementom v roke. Zbog tega se konzulat ne bo oziral več na to, ako se bodo v bodoče v takih primerih oškodovanci obračali na konzulat s prošnjami za podpore, kakor je to bilo do sedaj običajno.

Dovoljenja za uvoz petroleja. — Dovoljenja za uvoz petroleja bo dajala naslednje naprej uprava Državnih monopolov, ki vodi ob enem evidenco o uvozu in plačilu monopolne takse (rešenje ministra financ DR. Br. 41.056 od 30. aprila). Brez takega dovoljenja ne bodo smele carinarnice dovoliti uvoza petroleja.

Trgovski stiki s Francijo. — Francoska tvrdka želi prevzeti zastopništvo za razpečevanje naših proizvodov na francoskem trgu. — Interesantom je naslov tvrdke v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na razpolago.

Industrija.

Položaj madžarske industrije. — Redukcija obratov in odpuščanje delavstva po madžarskih industrijah se nadaljuje. Strojna industrija je od početka tega leta odpustila čez 5000 delavcev in bo prisiljena do odpuščanja še v večjem obsegu. Kritičen je položaj lesne industrije, ki je odpustila četrtino delavstva, dalje kemične industrije in stavbne industrije. Le tekstilna industrija je ostala pri svojem prejšnjem obsegu obratovanja, dasi tudi ona občuti, da je padla skupna moč publike.

Denarstvo.

Obtok novčanic Narodne banke. — Narodna banka je imela dne 22. junija t. l. za 5.408,8 milijonov dinarjev bankovcev v obtoku. Izza dne 15. junija t. l. se je obtok znižal za 42,5 milijonov dinarjev.

Denarni zavodi v Bosni in Hercegovini. Ob političnem preobratu je poslovalo v Bosni le 39 denarnih zavodov, od teh 9 v Sarajevu in 30 na deželi. Koncem leta 1923. pa je število naraslo že na 78, torej se je podvojilo. Poslovalo je v Sarajevu 20, v večjih krajih na deželi pa 58 zavodov. Z izrazito narodnostnim, odnosno verskim ozadjem v nazivu posluje 53 zavodov, in sicer 32 srbskih, 10 muslimanskih, 9 hrvatskih in 2 židovska. Svoje podružnice imajo v Bosni in Hercegovini nastopni zavodi: Bosanska banka v Beogradu, Hrvatska poljedelska banka v Zagrebu, Jadransko-podunavska banka v Beogradu, Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Slavenska banka v Zagrebu in Zadružno-gospodarska banka v Ljubljani. Pravico pupilarne varnosti ima v Bosni in Hercegovini 19 domačih denarnih zavodov, ki poslujejo vsi kot delniške družbe. — Domači denarni zavodi so imeli po stanju dne 31. decembra 1923 za 195,738.277 Din vplačane delniške glavnice, za 38.030.597 Din 78 p raznih rezerv, za 763,904.960 Din 22 p tujega kapitala, od tega za 195,331.569 Din 06 p vlog na hranilne knjižice in na tekoči račun. V letu 1923. je znašala režija teh zavodov 45,995.925 Din 83 p in čisti dobiček 31,265.784 Din 95 p. Koncem leta so razpolagali z gotovino 54,546.877 Din 10 p.

Davki in takse.

Najvažnejše določbe zakona o taksah in pristojbinah. — Pod tem naslovom je založila Zveza trgovskih gremijev in zadržig priročno knjižico o sedaj veljavnih taksah in pristojbinah. Knjižico je sestavil konzulent trgovske in obrtniške zbornice, nadupravitelj g. Fran Zagar in nudi na 135 straneh alfabetičen pregled vseh važnih določb našega kompliciranega zakona o taksah. Knjižica obsega vrsto važnih informacij in pojasnil špecijelno glede onih taks, ki najbolj zadevajo naše poslovne kroge in glede katerih se pojavlja mnogokrat v praksi velika nejasnost in nesigurnost. Zato jo vsem trgovcem, industrijcem in obrtnikom kar najtopleje priporočamo. Cena je s poštino vred 16 Din in se naroča pri Zvezi trgovskih gremijev in zadržig v Ljubljani.

Davčna reforma na Ogrskem. Ogrsko finančno ministrstvo pripravlja nov davčni zakon, po katerem naj bi se izmera davka ravnala po zlati pariteti. Dohodnina naj bi znašala pri dohodku 800 zlatih kron 1% in se pri višjih dohodkih progresivno dvigala do 200.000 zlatih kron, kjer bi dosegla izmero 40%. Radi primerjanja pripominjamo, da znaša pri nas dohodnina po sedanjih lestvici od 800 zlatih kron brez invalidskega davka nad 8% in že pri dohodku 15.625 zlatih kron, ki je enak dohodku 1,000.000 papirnatih kron istotako brez invalidskega davka 18%.

Carina.

Carinski prejemki v prvi desetini meseca junija t. l. — V prvi desetini meseca junija t. l. so naše carinarnice pobrale 38,307.157 Din carine. Za primerjavo navajamo, da so pobrale carinarnice v mesecu maju t. l. 141,570.377 Din in v mesecu aprilu t. l. 138,993.427 Din carine, v prvi desetini meseca junija leta 1923. pa 36,960.316 Din. Od dne 1. do 10. junija 1924. so pobrale največ carinarnice v Beogradu 6,928.362 Din (na Savi 2,244.570 Din, na pošti 660.861 Din in na kolodvoru 4,022.931 Din), v Zagrebu 5,963.260 Din, v Ljubljani 2,992.292 Din, v Subotici 2,529.083 Din, v Novem Sadu 2,360.162 Din in v Mariboru pa 2,309.456 Din. Od ostalih carinarnic so pobrale v Sloveniji carinarnice: v Gor. Radgoni 186.177 Din, na Jesenicah 467.671 Din, na Rakeku 919.339 Din in v Celju 376.898 Din.

Trgoveljski premož in drva
dobavljala
DRUŽBA »ILIRIJA«, LJUBLJANA.
Kralja Petra trg 8. — Telefon 220.
Plačilo tudi na obroke!

Promet.

Zavojna tvarina paketov za Avstrijo. — Po odloku ministrstva št. 36.046 od 30. maja t. l. smejo pošte sprejemati pakete za Avstrijo brez označbe vrednosti do 5 kg teže tudi, če so zaviti v povoščen, z vlaknatimi nitkami pretkan papir.

Poštne nakaznice. — Ministrstvo pošte in brzojava je odredilo, da se mora prazni prostor poleg vpisanega zneska na poštinih nakaznicah prečrtati z močno vodoravno črto, da se na ta način prepreči potvarjanje nakazniških zneskov. Ako tega ne store stranke, mora prečrtanje opraviti pošta, ki je v primeru, da to opusti, odgovorna za posledice.

Poletna pošta Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru. — Dne 1. junija t. l. je bila otvorjena poletna pošta Sv. Janez ob Bohinjskem jezeru. Poslovala bo do dne 30. septembra t. l. — V njenem krajevnem dostavnem okolišu sta Ribičev laz in hotel Sv. Duh, v selskem pa Stara fužina. Dostavlja se vsak dan razen nedelj.

Brzovaj v Dolu pri Ljubljani. — Pri pošti Dol dne 1. junija t. l. otvorjena brzovajna postaja z omejeno dnevno službo je uvrščena v podaljšani brzovajni vod št. 1402 (Ljubljana — D. M. v Polju kot končna postaja). Posredovalna postaja je Ljubljana I.

Telefonska centrala pri Sv. Juriju ob Taboru, ki se je otvorila dne 26. maja t. l. za krajevni in medkrajevni promet, ima s centralama Vransko in St. Pavel pri Preboldu krajevni telefonski promet.

Trgovski register.

V trgovski register so se vpisale nastopne firme: 491. Sedež: Križevci (Prekmurje). Besedilo firme: Hranilnica v Križevcih, delniška družba. 492. Sedež: Ljubljana. Besedilo firme: Prometna banka d. d. v Ljubljani. 493. Sedež podružnice: Maribor. Besedilo firme: Mirko Steiner i sinovi. — Izbrisale so se nastopne firme: 514. Sedež glavnega podjetja: Grosuplje. Sedež podružnice: Kranj. Besedilo firme: Anton Sinkovec. 515. Sedež: Ljubljana. Besedilo firme: Noe Stross, tekstilna trgovina, družba z o. z. 516. Sedež: Ljubljana. Besedilo firme: Pirš & Šimenc.

Razno.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani ima v petek, dne 4. julija 1924 ob 9. uri dopoldne v zborničnih prostorih redno javno sejo z naslednjim dnevnim redom: I. Naznanila predsedstva. II. Poročilo g. dr. Karla Trillerja o vprašanju kreditov pri Narodni banki za našo industrijo, trgovino in obrt. III. Imenovanje zborničnih zastopnikov v odborih obrtnih nadaljevalnih šol. IV. Poročilo računskih pregledovalcev o zborničnih računskih zaključkih za leto 1923. V. Vprašanje gospodarskega sveta. VI. Vprašanje ustanovitve okrožnega urada za zavarovanje delavcev v mariborski oblasti. VII. Predlogi gg. zborničnih članov.

Iz Jugoslovanskega Šumarskega Udruženja. — Priglasitve za letošnjo glavno skupščino, ki se bo vršila v drugi polovici avgusta v Sarajevu, sprejema Podružnica J. Š. U. v Ljubljani, Križanke.

Medicinska razstava v Zagrebu. — Ob priliki proslave 50 letnice Zbora Zdravnikov iz Hrvatske, Slavonije in Medjimurja in kongresa Jugoslovanskega zdravniškega društva priredi Zbor zdravnikov v oktobru t. l. tudi medicinsko razstavo. Pozivajo se zato vsi higijenični in medicinski zavodi, zdravilišča, kopališča, industrije, tvrdke in zastopništva farmacevtskih preparatov, medicinskih instrumentov itd., da javijo razstavnemu odboru Zbora zdravnikov (v roke dr. Vladimira Čepulića) Zagreb, Kukovičeva 32, da nameravajo razstaviti in površino razstavnega prostora, ki ga bodo potrebovali.

Medparlamentarna trgovska konferenca. — V plenarni seji medparlamentarne konferenca, ki se je vršila včeraj v Bruslju, je bil odobren predlog, da se izbere Rim kot sedež prihodnje konferenca.

Mariborski krošnjariji. — Ze večkrat so listi pisali, da je v Mariboru veliko preveč krošnjarijev, pa vsa ta pisanja, vsi opomini ne zaležejo nič, kajti mi vidimo v Mariboru vedno in vedno več

krošnjarijev. Značilno je pa, da ti ljudje niso tako slabotni starčki, ne, to so mladi, krepki, nekateri celo po 20 let stari fantje, ki raje krošnjarijo in mariborskim trgovcem po nepotrebnem konkurencio delajo, nego da bi se poprijeli kakega dela, da bi koristili narodu in državi. Ti ljudje se pa tudi radi bavijo z drugimi posli. Pretekli teden je sedel Fran Krajnc iz Razvanja pri Mariboru na obtožni klopi radi tega, ker naj bi si bil pridržal listnico, katero sta baje dva krošnjarija pozabila v sankah, s katerimi ju je Krajnc pripeljal v Maribor. V listnici pa se je baje nahajalo 3000 Din, Krajnc je bil oproščen, ker se sodni dvor ni mogel prepričati o njegovih krivdi.

Zopet polom banke v Avstriji. — Vsled znatnih pasiv je trgovsko-industrijska banka v Gradcu ustavila plačila. Radi poloma je oškovanih več tisoč malih vlagateljev.

Naraščanje bogastva Amerike. — Javni dolg Združenih držav se je v proračunskem letu, ki poteče z julijem, znižal za več kot eno milijardo. Celotna vsota brutodolga znaša sedaj 21,3 milijarde. Dohodki dohodninskega in prometnega davka so se napram prošlemu proračunskemu letu zvišali za 190 milijonov dolarjev.

Blagovni indeks za ogrsko žito. — Ako se računuje cene v mesecu januarju leta 1922. za 100 enot, je znašala indeksna številka v mesecu maju t. l. (mesecu aprilu t. l.) za pšenico 14.040 (13.434), za rž 19.032 (18.047), za ječmen 17.378 (10.460), za oves 24.200 (21.608), za koruzo 9131 (8139) in za otrobe 17.950 (16.772). Cene so torej poskočile izza meseca januarja l. 1922. povprečno za 173 kratni mnogokratnik, tekom meseca maja t. l. pa so se povišale za 8,2%.

Stroški za preživljanje na Ogrskem. — V prvi polovici meseca junija t. l. so se stroški za preživljanje podražili za 5,4%. Indeksna številka cen po stanju dne 14. junija t. l. je znašala 21.583/37.

Pridelek bombaža v Braziliji. — Mednarodni zavod za poljedelstvo je prejel od vlade v Braziliji brzovajno poročilo, na podlagi katerega se letošnji pridelek ceni na 1,560.000 stotov, kar pomeni povišek 40% v primeri s pridelkom preteklega leta.

Taylorjev sistem in goslači. Neverjetno bi se zdelo človeku, da je mogoče učiti se dve pologi na goslih najedno in tako še enkrat hitreje vežbati — in vendar je temu tako. Goslači celega sveta so doživeli veliko senzacijo. Iznajditelj tega »taylorizma goslic« je Bedřich Voldan, profesor na konzervatoriju v Pragi. Ta »prevrat« v poduku goslačke umetnosti je produkt dolgoletnega dela. Kakor je znano, imata dve podlogi na goslih sorodno označbo za prste tako, da se osem polog zniža v štiri. To sorodnost je profesor Voldan vzel za temelj svoje reformne sestave in ustvaril monumentalno metodično delo. Sestava obsega tri dele: Novo šolo polog (s katero se lahko začne po navezbanju 1. pologe kakoršnekoli šole), 80 pesmi in 40 študij, kar znači velikanski material na par strunah, če se primerja drugim šolam. V pesmih so zastopane najlepše melodije češkoslovaške, jugoslovanske, angleško-ameriške in nemške (s tekstom). Upoštevamoli n. pr. da se vsaka od 80 pesmi more izvajati v dveh pologah (v sorodni pologi takorekoč brez vežbanja), kar znači 160 pesmi, katere bi vse — po starih sestavah — bilo potrebno tiskati; vendar Voldanova metoda omogoči to za polovico hitreje in ceneje. Ravnotako se nauči goslač ob enem v omenjenih 40 študijah obe pologi ob enem. To so na glasovitem praškem konzervatoriju takoj pravilno cenili in metodo upeljali na zavodu. Ministrstvo prosvete in Češka akademija znanosti in umetnosti, priznavajoč dalekosežni pomen dela, sta podelili avtorju podporo za prevode teksta, da je omogočeno razširjenje dela, ne samo po Evropi, ampak tudi preko oceana (vse jako važne metodične analize so obširno v omenjeni šoli podane in sicer: češko, jugoslovansko, angleško in nemško, posebno pa v brošurah v francoskem, laškem, ruskem, ukrajinskem in poljskem jeziku). Strokovnjaki priznavajo, da je to delo brezprimerno v celi svetovni literaturi, tako s sestavnega stališča kot z melodičnega in muzikalnega.

K članku »Naše knjigotrštvo«. — Maribor, 28. junija. — G. dr. Glonar piše v »Slovenec« št. 131 z dne 8. junija o podatkih »Almanaha« iz l. 1924 glede našega knjigotrštva, koji poudarja, da v Srbiji narod sploh ne čita in velja isto deloma tudi za Vojvodino, Bosno, Hercegovino in Dalmacijo. Seveda je ta nedostatek v organični zvezi z analfabetizmom. Glavni postojanki za knjigotrštvo sta torej Zagreb in Ljubljana. Ali tudi tu so znatne razlike. Imeli smo priložnost dobiti statistiko o razprodaji l. 1919 v Mariboru izdane obširne znanstvene knjige D. Zukočiča »Die slavische Vorzeit«, koje se je tiskalo sploh samo 200 izvodov, ker se je začela tiskati že v vojni dobi in se je bilo bati konfiskacije. Od teh 200 izvodov se je prodalo v Maribor 5, v Ljubljano 2, v Zagreb 51 izvodov, vse drugo je šlo v inozemstvo, tako da je knjiga danes velika bibliografska redkost. V Beograd, Sarajevo, Osijek, Novi Sad ali Subotici ni šla niti ena knjiga. — Iz tega, kakor tudi iz drugih razlogov je razvidno, da ima v naši državi največ zanimanja za znanstveno, zlasti slavistično slovstvo Zagreb in najmanj naše glavno mesto Beograd. Seveda je temu krivo dejstvo, da je tam malo ljudi, kateri slovenščino oziroma nemščino razumejo ter jim dela tudi latinica kakor gotica izdatne preglavice. Posebno paradokso pa je, da se danes, ko tvorimo lastno slovensko državo, slavistika mnogo manje goji, kakor prej, ko smo bili odvisni od Dunaja ali Budimpešte.

Tržna poročila.

Cene za jajca na ljubljanskem trgu. — Na ljubljanski trg prihaja zadnji čas manj jajc, zato je cena nekoliko poskočila od Din 2.25 na 2.50 do 2.75 za par. V preteklem mesecu se je izvozilo iz države 3131 ton jajc v vrednosti 106.5 milijonov dinarjev (2. izvojni predmet), in sicer v Švico za 53.9 milijonov dinarjev, v Avstrijo za 27.5 milijonov dinarjev, v Nemčijo pa za 11.9 milijonov dinarjev.

Mariborsko sejmsko poročilo z dne 27. junija. Pripeljalo se je 135 svinj, 3 koze in 3 kozličce. Cene so bile za vsaki komad sledeče: za mlade prašiče 5 do 7 tednov stare 150 do 225, 7 do 9 tednov 275 do 350, 3 do 4 mesece 625 do 700, 5 do 7 mesecev 750 do 950, 8 do 10 mesecev 1050 do 1200, za 1 leto stare 1500 do 1750 Din. — 1 kg žive teže 15 do 17.50, za 1 kg mrtve teže pa 20 do 23.75 Din. — Koze so se prodajale komad po 300 do 350, kozlički pa po 300 dinarjev. — Sejm je bil radi dveh praznikov zelo živahen; prodalo se je 117 svinj, ostalo je samo še 18 svinj slabše vrste neprodanih, ali prodalo bi se bilo še več svinj, ker je bilo mnogo kupcev na trgu, toda svinj ni bilo dovolj, ker kmetje radi poljedelskega dela niso imeli časa, udeležiti se tega sejma.

Cene za mast. — Zagreb, 26. junija. Tovarniška v sodih 30 do 32 plus 2% embalaže, sveža slanina 32 Din na debelo, čista mast na drobno 34.50, debela

slanina 36, hamburška 34, papricirana 33, praška šunka 48 Din. — Beograd, 26. junija. Mast 28—29, slanina 27—28, suho meso 27—28, prekajena šunka 50 do 55, salama 95 do 100 Din na debelo. — Milan, 26. junija. Slanina 9.80, ameriškanska slanina 7.70, ameriškanska mast 6.10, domača mast 6.80 lir za 1 kg.

Mariborski trg. — V Mariboru so se črešnje znatno podražile, ob nedeljah in praznikih so pa črešnje in jajca v Mariboru posebno draga — čeravno pravega vzroka za to ni.

Vinski trg. — Radi deževja in toče, o kateri se iz nekaterih produkcijskih krajev poroča, so cene nekoliko čvrstejše, zlasti banaške, kjer so postale zaloge že minimalne. Dolenjec stane 4.50 do 5.50, štajerske vrste lanski letnik 7.50 do 10, hrvaška vina 4 do 5, 100—12%, Dalmatince 4 do 4.50, sremsko kmetsko, 10 do 11%, belo 4.50 do 5.50, karlovško 8%, 4.50 do 5, belo karlovško 5 do 6, karlovški 11% rizling 6 do 8, vršačko belo vino 3 do 4, vršačko črno (Otel) 3.50 do 4.50 Din za 1 liter.

KOVINSKI TRG.

Na kontinentalnem evropskem trgu so cene po 20. juniju začele padati. Vzroke smo že večkrat imenovali. Francozi, Belgijci in Angleži se zelo trudijo, da bi spravili blago v denar. Cene: Železo v palicah 7.9 do 7.6 funtov šterlingov, Francozi so ga ponujali celo za 7.0; surova pločevina 7.5, srednja 8, fina 9.

Anglija je tako surovega železa kakor jekla producirala v majniku več kakor v aprilu. Železa 650.900 ton napram 618.400, jekla 809.700 napram 711.500. Sicer majniška produkcija še ni bila taka kakor leta 1913., pač pa večja kakor leta 1921., 1922. in 1923. Ta tri leta izkazujejo majnikovo povprečnost 619.000 ton. Glede jekla je bil pa letošnji majnik celo boljši kakor v prejšnjih povojnih letih. Produkcija pa ni v skladu s trgov. A angleški producenti upajo, da bo jesen dobra.

Francoski trg trpi na že večkrat imenovani gospodarski negotovosti. Domači trg še gre, eksport je pa trajno pod vplivom devizne borze. Isto velja za Belgijo, kjer se pa pojavlja nemška konkurenca tudi na domačem trgu. Cene skoraj nespremenjene: železo v palicah 625 do 635 belgijskih frankov, tračnice 700, surova pločevina 775, srednja 858. Delujočih plavžev 1. junija 45, kakor jih je bilo 1. maja.

Na Nemškem so razmere še kar naprej zelo neugodne. Domači trg more le malo kupiti, producenti prodajajo z velikimi težkočami in velikimi popusti; ne morejo pa napravljati zalog, ker ni potrebnih sredstev. V eksportni trgovini pa delajo s svetovnotržnimi cenami in tudi ceneje. Francoski in belgijski listi se resno pečajo z »grozečo nevarnostjo«. Nemci seveda odgovarjajo.

Češkoslovaška je v majniku za 10% več izvozila kakor v aprilu, za 102 milijona Kč, aprila pa za 93. Češki eksport ima ugodne pogoje: rastoči kurz franka, trdnješe cene na vzhodnem eksportnem trgu, na Nemškem pa rudarski štrajk in

zato zmanjšana konkurenca. Splošno so Čehi zadovoljni, čeprav kapaciteta njih podjetij ni do skrajnosti izrabljena.

Iz Rusije prihajajo poročila, da se je pokazala na domačem trgu velika potreba. Zlasti veliko potrebuje strojna in petrolejska industrija. Produkcija surovega železa menda domačemu trgu ne zadostuje, zaloge so se zelo skrčile. Produkcija južnih jeklenih podjetij je znašala v aprilu 4 milijone pudov surovega železa in 990.000 pudov valjanega blaga. Rusija hoče surovo železo izvažati in zato produkcijo dvigniti. Seveda pa poročila iz Rusije niso zmeraj zanesljiva.

Dobava, prodaja.

Dobava mila. — Pri odelenju za mornarico v Zemunu se bo vršila dne 18. julija t. l. druga ofertalna licitacija glede dobave 2 vagonov mila.

Dobava krušne moke. Pri intendaturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se bo vršila dne 7. junija t. l. ob 11. uri dopoldne druga ofertalna licitacija glede dobave 420.000 kg krušne moke (tipa 80%).

Dobava angleškega koks in kositra. — Pri odelenju za mornarico v Zemunu se bo vršila dne 10. julija t. l. druga ofertalna licitacija glede dobave 30 ton angleškega koks in 3 ton kositra. **le do dne 16. julija 1924.**

Dobava zakovic. — Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 17. julija t. l. ofertalna licitacija glede dobave zakovic.

Dobava okroglega železa. — Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 17. julija t. l. ofertalna licitacija glede dobave okroglega železa v raznih dimenzijah.

Dobava steklenega materiala. — Pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagre-

bu se bo vršila dne 17. julija t. l. ofertalna licitacija glede dobave steklenega materiala.

Dobava cokelj za vagon. — Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 16. julija t. l. ofertalna licitacija glede dobave 5500 komadov ali okoli 112.000 kg cokelj za vagon.

Prodaja odpadkov in stare vojaške opreme. — Pri upravi 4. zavoda za izradu vojne odeče v Zagrebu se bo vršila dne 16. julija t. l. prodaja odpadkov od blaga, usnja in kovine ter starih vojaških čak in lesenih postelj.

Dobava materiala iz gumija. — Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 16. julija t. l. ofertalna licitacija glede dobave materiala iz gumija.

Dobava raznega inventarja. — Pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu se bo vršila dne 16. julija t. l. ofertalna licitacija glede dobave raznega inventarja.

Dobava materiala za zgradbo železniskega tira. — Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 14. julija t. l. ofertalna licitacija glede dobave materiala za zgradbo dveh tirov na postaji v Novem Sadu pri monopol-skih skladiščih.

Dobava mesa. — Pri intendaturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se bo sklenila dne 2. julija t. l. direktna pogodba za dobavo mesa za ljubljansko garnizijo.

Dobava moke. — Pri odelenju za mornarico v Zemunu se bo sklenila dne 3. julija t. l. direktna pogodba za dobavo 10 vagonov pšenične moke tipa 6 novosadske borze.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava jekla. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje ofertalno licitacijo na dan 8. julija 1924 za dobavo 19.000 kg peresnega jekla.

Pogoji se nahajajo v vpogled pri ekonomskem odelenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani, Gosposvetska cesta (nasproti velesejma) vsak delovni dan od 10. do 12. ure.

Nedvomni znaki

»Pravega FRANCKOVEGA: kavnega pri-datka« in sicer: ime »Franck« in »kavni mlinček« izražajo se posebno na novih, rjavo-modrobeli etiketi za zabožke. — »Pravi FRANCK: z mlinčkom« je nenadkriljiv v aromi, okusu in izdatnosti. —

ŽLICE, VILICE,

kuhinjske in žepne nože, jedilno orodje, pipce, škarje, žepna ogledala, ustnike za cigarete, pipe - mornarice, merila (pošeh), »ilirija«, »jadrana« čistilo, leščilo, mast in apretura za usnje, olje za šivalne stroje, črnilo in gumi-arabikum na debelo pri tvrdki

Osvald Dobeic, Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 9.

VREČE

iz jute, brezhribne in brez lukenj, 140 x 55 cm (močnate in od otrobov), ki vsebujejo najmanj 85 kg in več, kupujemo stalno in v vsaki množini. — Ponudbe z navedbo števila in cene franko vagon na: »Strojilna, lesna in kemična industrija d. d.«, Polzela pri Celju.

Veletrgovina

A. SARABON

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje moko in deželne pridelke raznovrstno rudniško vodo

Lastna pražarnia za kavo in mlin da dišave z električnim obratom.

Ceniki na razpolago.

Glavno zastopstvo za celo Slovenijo

nove tovarne testenin „SAVINJA“ v Celju

je prevzel

ROBERT WALLAND

Ljubljana

Tančica za krste

okraski, mrtvaški čevlji, žepni robci, razni trakovi, vezena, šipke, nogavice, otroške čepice, sukanec, moder, vilice in verige, vezalke, pavola kvačkanec D. M. C., prejca za vezenje, clastika, podpetniki »Eterna« in razni gumbi vedno v veliki izbiri pri tvrdki

Osvald Dobeic, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

Priporočamo:

Jos. Petelinc

LJUBLJANA, Sv. Petra nasip 7.

Najboljši šivalni stroji v vseh opremah Gritzner, Adler za redbinsko in obrtno rabo, istotam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme. En gros!

Jermena za cepe,

gože, biče (gajžle), jermena za čevlje, tržaške bičevnike, motvoz (špaga), šmis, čevljarsko prejo, čopič za beljenje in pleskanje ter razne krtače kupite najceneje v veletrgovini Osvald Dobeic, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

LJUBLJANA

SIMON GREGORČICEVA ULICA 13

Telefon št. 552

se priporoča za naročila vseh v njeno stroko spadajočih del.